

HENRIKAS BLAZAS

GYVYBINIAIS KLAUSIMAI

sų tautinius ir valstybinius tikslus siekti, kartu bus palengvintas kelias į bendrą Lietuvos Laisvinimo Fondą, kaip visu laisvinimo lėšų sutelkimo, laikymo ir paskirstymo institucijos, kuri bus reikalinga atskiro statuto ir vadovybės.

BAIGIAMOJI PASTABA

Lietuvos laisvinimo problemą apžvalgą ir savo asmenis kas sugestijas baigiau. Žinau, kad padarytos sugestijos nėra nei universalios, nei vienintelės. Jei jos sukels diskusijų ir jei tokių diskusijų išdavoje bus žengtas žingsnis pirmyn į nesutarimų mūsų tarpe sumažinimą ir kelio į Lietuvos laisvę praplėtimą, laikysiu, kad mano pastangos nebuvo veltui.

Dėkoju „Nepriklausomos Lietuvos“ redakcijai, kad davė man vietos pasisakyti, ir skaitytojams, kad turėjo kantrybės perskaityti.

SASKATCHEVANE NEMOKAMAS GYDYMAS

Saskatchevano provincijos parlamentas priėmė įstatymą, kuris įsigalios nuo liepos 1 dienos. Įstatymas nustato, kad gydytojams už ligonių vizitus mokės provincijos valdžia, o ligonys gydytojams, kaip ir ligoninėms už gydymą nieko neturi mokėti. Dauguma gydytojų su šiuo įstatymu nesutinka, todėl spėjama, kad daugelis gydytojų iš Saskatchevano provincijos išsikels į kitas provincijas.

MŪSŲ SPORTAS

VEDA KAZYS BARONAS
KETURIASDEŠIMT METŲ LIETUVOS KREPŠINIUI

Mūsų tėvynės okupantas, būdamas energija ir pasišventimu, ivairiais keliais ir įvairiomis progomis stengiasi niekinti, žeminti ir šmeižti buv. Nepriklausomos Lietuvos sportinį gyvenimą ir kaip paprastai (visose gyvenimo srityse) į pa danges keldamas paskutiniųjų penkiolikos metų užgrobimo laikotarpį, vadindamas jį net „žydėjimo“ ar „klestėjimo“ laikotarpiu. Deja, „yla iš maišo“ dažnai išlenda. Ji ir išlindo švenčiant Lietuvos krepšinio keturiasdešimtmetį, kada Lietuvos okupantas buvo priverstas prisiminti ir N. Lietuvos krepšinio lakotarpį (juk yra tu išvykių gyvi liudininkai!), nors aprašydamas jį su nemaža doze pašaipos ir pažeminimo.

Deja, tas pats rusas — okupas (tik pakeitęs savo formą) užmiršta, kad jis mūsų kraštą engė per 120 metų, neleidžia jokiui lietuviško kultūrinio gyvenimo, nekalbant apie sportinį, kuris 19 a. vakarų Europoje jau pradėjo statyti tvirtus žingsnius. Tad ir atsikūrusiai Nepriklausomai Lietuvai, pirmiausia teko gydyti karo žaizdas, teko paisyti ekonominę ir kultūrinę gyvenimą išvesti į lygiateisių Europos tautų tarpą ir tik vėliau, prieiti prie sportinio gyvenimo. Ir reikia pripažinti, kad pirmieji entuziastai tai atliko su nuosta

Nukelta i 6-tą psl.

Toronto „Aušros“ su savo vadovu A. Šapočkinu laike Kanados Apygardos krepšinio pirmenybių Montrealyje.

Pozityvių sprendimų bejieškant

3.

LIETUVOS LAISVINIMO TARYBA.

Mūsų pagrindinė silpnybė ne tame, kad turime keiolišką veiksmų ir daugelį politinių ir nepolitinių organizacijų. Tai gyvenimiška ir demokratinės raidos neišvengiamas priedas. Pagaliau, kai veiksniai kūrėsi, niekas nemanė, kad svetimoji okupacija Lietuvai užtruks taip ilgai. Tikėjome greitu laisvės atgavimu, o kartu, kad pasireiškę skirtumai bus išspręsti pačios išlaisvintos tautos, kaip augščiausio ir vienintelio arbitro.

To neįvyko. Laikui bėgant savo nesutarimų kirvius lyg ir užkasėme, bet pačio nesutariamo neužbaigėme. Mūsų silpnybė tame, kad patys iš savo tarpo nesutarėme ir nesudarėme arbitro, kuris nesklaidų mūsų lietuviškoje veikloje be baigtų ir leistų mums kovo ti už tautos laisvę ir nepriklausomą valstybę pasireikšti vienu ištisu frontu, kuriame veikia viena lietuviška armija, nors ir padalinta į atskiras kovos divizijas, bet vieno štabo vado vaujama.

Šiandien kiekvienam aišku,

kad kova užtruko ilgai, ir kad ji dar gerokai nusitęs ir kad iki laimėjimo ištverti mums reikalingas geresnis susitvarkymas.

Mėginkime galvoti ir planuoti Lietuvos Laisvinimo Tarybos sudarymą, kuri apjungtų visas potencialias lietuviškas jėgas šiandien ir rūpintųsi, kad jos neišsėktų ateityje iki kovo bus laimėta.

Žinoma, tokios Tarybos sudarymą visų pirm sąlygoja visų veiksmų, o taip pat visų politinių ir visuomeninių padalinių rįžtas, jei taip galima išsireikšti, atsisakyti savo savarankumo tam tikros dalies vardan bendro kovos už Lietuvą planavimo ir vykdymo.

L. L. Tarybos statusas pirmoje vietoje turėtų nusakyti Tarybos visuotinumą, jos viršijantį autoritetą ir kompetenciją nusakant tikslus, nustatant metodus, pritaikant taktiką, kaip augščiausio arbitro, sutarto visų lietuviškos veiklos sektorių — diplomatinio, politinio ir visuomeninio.

L. L. TARYBOS ORGANIZACINĖ STRUKTŪRA GALĖTŲ SUDARYTI:

1. Tarybos plenumas, kuris rūpintųsi paprastoms ir reikalingai esanti, nepaprastoms sesijoms ir

2. Tarybos prezidiumas, kuris būtų plenumo renkamas kaip nuolatinė institucija.

Tarybos narius į plenumą rinktų ar deleguotų organizaciniai padaliniai, priklausomai nuo savo vidaus sutvarkymo: a) L. diplomatinis sektorius, b) politinis sektorius — visos esamos ir veikiančios politinės grupės, rezistenciniai sąjūdžiai, politinės srovės, c) visuomeninis sektorius — politinės, bendruomeninės, religinės, ekonominės, kultūrinės ir jaunimo organizacijos veikiančios lietuvių išeivijos įvairiose kraštuose.

Statutas turėtų nustatyti, kokios organizacijos gali pasiųsti į Tarybą savo atstovus, kiek gali pasiųsti ir kiek iš viso Taryba narių turės. Taip pat statusas nustato Tarybos narių pareigas, teises ir atsakomybę. Svetimos pilietybės klausimas Tarybos nariams neturėtų būti taikomas.

L. L. Tarybos prezidiumas galėtų būti renkamas iš 9 asmenų. Jie visi turėtų būti Lietuvos piliečiai, kad svetima pilietybė nevaržytų jų veiklos ir kompetencijos Lietuvos klausimus sprendžiant. Gali būtų tikslinga į prezidiumą rinkti po 3 iš kiekvieno sektoriaus — diplomatinio, politinio ir visuomeninio.

TARYBOS PREZIDIUMO VISI 9 NARIAI TURĖTŲ PASIDALINTI VEIKLOS SRITIS:

1) diplomatinės akcijos, 2) politinės akcijos, 3) visuomeninės akcijos, 4) informacijos ir dokumentacijos iš Lietuvos telkimas, 5) informacija į okupuotą kraštą — radio ir spauda, 6) informacija svetimomis kalbomis į laisvą pasaulį — biuleteniai ir spauda, 7) informacija lietuviams laisvajame pasaulyje — biuleteniai ir spauda, 8) santykiai su tauta okupuotame krašte ir 9) ūkiniai, administraciniai ir finansiniai reikalai. Visi nutarimai Tarybos prezidiume daromi balsų dauguma ir kiekvienas narys yra atsakingas už jam pavestą srities funkcionalumą.

Prie Tarybos prezidiumo galėtų būti sudarytos specialios komisijos, įtraukiant į darbą atskirų sričių specialistus ir ekspertus.

Veikiantieji dabar veiksniai pasidarytų L. L. Tarybos vykdomomis įstaigomis, kurios atliktų konkrečius darbus, kurie išeitų iš vieno bendro plano, prisilaikant sutartų metodų ir taktikos. Tada nepaneigtų pasiskyrų vykdomųjų veiksmų iniciatyvos kelti sumanymus, tačiau, tiems sumanymams vykdyti reiktų L. L. Tarybos prezidiumo pritarimo, kad išvengtų disonansų, kurie dažniausia atsiranda iš partizaninės nesuderintos veiklos.

L. L. Tarybos sudarymas ir jos jungiančioji veikla įtrauktų į lietuviškojo darbo barus tuos mūsų lietuviškus veiksnius ir atskalas, kurie parysavo valia buvo išsijungę iš bendro darbo dėl savo skirtingų pažiūrų ar koncepcijų, taip pat tuos veiksmus, kurie skiriasi iš kitų dėl savo skirtingos prigimties, ir tuos, kurie veikia bendram darbe dalyvauti, bet dėl esamo organizacinio susitvarkymo į politinį darbą nebuvo įsileidžiami.

Savaime suprantama, kad sudarius L. L. Tarybą, kaip bendrą diplomatinį, politinį ir visuomeninį apsiungimą mūsų

aiktai pakeisčiau parašą... kad žmonės žinotų...

— Hitlerio, Musolinio ir Stalino jau nėra, bet ar trūksta budelių?..

— Draugas šitaip nekalbėk... Dabar ir sienos girdi, — atsiliepė Lilė.

— Tas tiesa, bet ne pas jus, — susirūpino Barvainis.

— Tai irgi tiesa, bet vis dėlto „atsargumas gėdos nedaro“ — sako patarlė.

— Prašome daktarus, kunigus ir levitus prie stalo — kalbas nutraukė Milė. — Galiu painformuoti, kad daktaras Barvainis iš Klaipėdos atvežė brazilškos kavos! — Pisi paplojo.

Prieš miegų arba ažuolo gilių, nors ir tai buvo jau liksus, braziška kava — tikra naujiena, nedaugelio laimingųjų ir tiktai retkarčiais teragaujama. Tiktai kompartinės viršūnės ir ištikimi jos tarnai tikros kavos gauna iš specialiųjų, vien partiniams „elitui“ skirtų sandėlių.

Vestuvinės vaišės pasibaigė. Vaišės?! Ką anksčiau fabrikas darbininkas savo vestuvėse galėjo, tai dabar ir fabriko direktorius neįstengė. Ką gi reikė direktoriaus 1500 rublių per mėnesį, jeigu eilutė apsirangimo, vienas kostiumas, kaštavo apie 2000 rublių... Jeigu už paprastus odinius pusbačius reikėjo atiduoti iki 500 rublių!

Barvainis į Klaipėdą nutarė grįžti traukiniu. Prieš dvejus metus jis nebūtų drįsęs naktį važiuoti traukiniu, nes partizanai traukinius dažnai perimdavo. Bet dabar partizanai „miškos broliai“ jau nedrįsta traukinių puldinėti. Okupantas dalį jų išgaudė, dalį apgavo ir padėjo sugaudytųjų gretosna, o trečią dalis ištirpo, išsislapstė. Tiktai retkarčiais drąsuolai padaro žygį į partiečių subuvimus. Sunki mažos tautos kova už buvį.

Į vakarą Barvainis jautėsi kaip ir pavargęs. Todėl nutarė nežymiai pasišalinti, nors Milė per tą laiką užvaldė visus jo jausmus ir traukė pabūti su ja. Jis jau buvo sumetęs veikimo gaires, bet kolega Doškys sutrukdė. Nežiūrint to, jis nutarė ryšius palaikyti, gavo sutikimą susirašinėti.

Atsisveikindamas, jis Milei pasakė: — Manau draugei Milei būtų įdomu apsilankyti Klaipėdoje, kylančiame mūsų pajūrio mieste, uoste, kurį be to, sąpa kurortai...

— Mielai, daktare, aš pasinaudosiu jūsų pasiūlymu kai tik gausiu kiek laiko, gal per bulviakas, kai vaikus atledžia iš mokyklų bulvių kasti...

— O, tai ilgai neteks ir laukti...

— Bet kaip ten kur apsiotiti?

— Nesirūpinkite. Sukombnuosime, nors šiaip kam, tai neįmanoma ir nakvynę gauti, jeigu neturi gerų pažįstamų. Miesto nespėja atstatyti. Visko trūksta, o daugiausia — statybinių medžiagų.

— Tai jau ne daugiau, negu kolūkiuose, — nuneigė Milė.

SEIRIJŲ GIRIA.

ROMANO EPILOGAS

Voratinkliai nesidraiko be vėjo

13.

Milės palikti sodelio aikštės kampe, daktarai neskubėdami grįžo į Vasarių butą, pasikalbėdami.

— Mes dabar, kaip pelės po šluota, — aimaningai kalbėjo Doškys. — Nežinome, kaip ir kur gyvena mūsų kolegos.

— Kolega teisybė sakai, bet kaip gi galima ir sužinoti, jeigu į paklausimus niekas neatsako — atsiliepė Barvainis. — Gal kolega turi žinių apie mūsų laidos kitus kolegas?

— Mūsų laidos ar ne mūsų ne tiek svarbu. Prieš mėnesį laiko buvau pasiūstas suteikti mediciniską pagalbą pravažiui jantiems iš Sibiro koncentracijos stovyklų vokiečiams, pravažiui jantiems iš už poliarinio rato. Vienas jų man suminėjo kelių lietuvių pavardes: Majausko, Šimkūno, Jakšto, Montvidio. Jis šiuos gydytojus vadino gelbėtojais.

„Kas gi tamsta esi“? pasiteiravau.

„Raidžių rinkėjas. Dirbau Berlyne Ulschteino-Koenigo spaustu vėje. 1945 m. rusai mane suėmė be apkaltinimo ir teismo ir išvežė į Lenos upės žiotis, už arktinio rato. Tame pragare aš sutikau daugelį lietuvių. Ten, be ko kita, badu mirė ir jūsus žemės ūkio akademijos rektorius profesorius Vilkaitis ir daugelis kitų lietuvių. O iš manęs, matote, kas liko“.

— Turiu pasakyti, kolega, kad tas vokiečių sirgo sunkia skorbuto liga. Burna jo tiek kraujavo, kad mane paskyrė su teikti jam pagalbą. Manau, jis iki Berlyno nedavė žiavė...

— Jakštą ir Montvidą gerai pažinau. Juos išvežė naktį suimtus ir jų šeimos ilgai nežinojo, kur jie išvežti. Tiktai prieš keliolika dienų gavau savo kurso kolegės Baltytės laišką. Ji plėšiniuose. Bet mes jau sugrįžome. Kolega, palaikykime ryšį nors ir korespondenciniu būdu...

— Mielai, bet, žinote, su visu atsargumu.

— Mane domina, be ko kita, išvykusieji į užsienius...

— Taip, bet tai ypač atsargus reikalas...

— Suprantu, atsargumas būtinas...

— Tai kur taip ilgai užsibuvote? — Juos pasitiko Lilė priekaištu. — Mes jau seniai laukėme kavos.

— Atleiskite, — teisinosi Barvainis. — Seniai jau buvęs Kaune, nerėjosi pasižiūrėti jo naujovių...

— Kokios čia naujovės... Vieną kokį nieką padaro, o šimtai ir tūkstančiai vertingų dalykų nyksta, griūva...

— Matėme paminklą 1863 metų sukiūliams...

— Taip... Bet muzėjaus sodelį matė ir...

— Tegul. Aš palikčiau ir Stalino su Hitleriu paminklus,

